

Duits-Italiaans-Japans bondgenootschap bestond eigenlijk alleen op papier, het Engels-Amerikaans werd dagelijkse werkelijkheid. De conceptie van de nationale souvereiniteit werd er in gerelativeerd. Hetzelfde geschiedde toen men er zich rekenschap van gaf hoe men de urgente problemen waar men in Zuidoost-Azië mee geconfronteerd werd, het beste kon oplossen. Amerikanen, Britten, Nederlanders en Australiërs waren er in een en dezelfde strijd gewikkeld. Het denkbeeld werd aanvaard, de strijdkrachten van die vier naties onder één opperbevelhebber te plaatsen. De keuze viel op Wavell; hij zou zijn hoofdkwartier op Java vestigen.

Dat waren hoogst belangrijke besluiten. De Nederlandse regering was er niet in gekend.¹

Indië veroverd

Met de uitschakeling van de acht slagschepen van de Amerikaanse *Pacific Fleet* was de Japanse marine oppermachtig geworden in de gehele Stille Oceaan. Enkele dagen na de overval op Pearl Harbor werd die superioriteit nog versterkt toen (10 december) de enige twee Geallieerde zware eenheden die zich nog in het Japanse operatiegebied bevonden, de 'Repulse' en de 'Prince of Wales', in de Zuidchinese zee waar zij zonder luchtdekking op zoek waren naar Japanse invasieconvooien, tot zinken gebracht werden door Japanse torpedovliegtuigen. Dit betekende dat het de Japanners geen moeite zou kosten om tegen elke Geallieerde zeemacht die hun operaties in zuidelijke richting zou trachten te verhinderen of te vertragen, een verpletterende overmacht te concentreren. De vloot die zij in eerste instantie in die richting ingezet hadden, was mede doordat zij in combinatie met een efficiënte luchtmacht opereerde, al verre superieur aan wat er zich bevond, maar die vloot werd nog versterkt ook. Drie van de zes vliegvlootschepen die de aanval op Pearl Harbor uitgevoerd hadden, arriveerden in februari op het zuidelijk strijdtoneel.

Door die superioriteit ter zee en in de lucht beschermd, konden de Japanse landstrijdkrachten hun landingsoperaties praktisch volgens plan uitvoeren. Het patroon was overal hetzelfde. Eerst werden, eilandengroep na eilandengroep, de zwakke, meestal verouderde Geallieerde luchtmachtstrijdkrachten uit-

¹ Haar protest leidde tot de vorming, in Londen, van de z.g. *Pacific War Council*. De eerste bijeenkomst van deze raad vond begin februari '42 plaats maar deze en de latere bijeenkomsten hadden slechts geringe betekenis. Bij de *Combined Chiefs of Staff* werd Nederland vertegenwoordigd door een aparte delegatie.